

ZARZĄD
TYMCZASOWEJ RADY
OBYWATELSKIEJ
Okręgu Suwalskiego.

2 Sierpnia 1919 r.

Nr 3282

Suwałki.

ae
1267/3.

DO
NAJDOSTOJNIEJSZEGO NACZELNIKA
PAŃSTWA POLSKIEGO.

Powołując się na raport z dnia 24-go lipca za N 3256 o skierowanym do nas żądaniu przez delegację litewską o przekazanie władzy i urzędów w ręce litewskie, komunikujemy, że w dniu 25 lipca, o czym również Rząd został powiadomiony, nastąpiło samowolne przez żołnierzy niemieckich rozbicie państwowej policji i znieważenie godła państwowego.

Na złożony do niemieckiego komendanta protest z żądaniem zadosyćuczynienia Radzie, jako przedstawicielce Rządu i Komendantowi policji, jako oficerowi polskiemu, oraz policji za jej rozbicie, otrzymaliśmy całkowite zadosyćuczynienie: Rada i Komendant zostali przeproszeni, a policji zwrócono broń. Odpis listu niemieckiego Komendanta załączamy.

Jednakże w dniu 26 lipca, w godzinę po wydaniu broni policji, przed gmachem urzędu policyjnego zebrał się tłum żołnierzy niemieckich, tym razem z brygady Grodzieńskiej, i żołnierzy litewskich, który dokonali ponownego rozbicia policji, przy czem zabrana broń została połamana na ulicy, a szyld policyjny z Orłem Polskim zdarty, skopany nogami i zniszczony; dokumenty w biurze meldunkowym porozrzucone i częściowo zniszczone. Zerwania szyldu z gmachu policji dokonali policja i żołnierze litewscy na wspólnie z Niemcami.

Po rozgromieniu policji rozjuszony tłum skierował się przed Magistrat, z gmachu którego zrzucano szyld z Orłem Polskim, a banda, która się wdarła do wnętrza lokalu, przeważnie składająca się z policji litewskiej, rozgromiła dwa wydziały, niszcząc biurka, papiery i dokumenty. Od Magistratu tłum skierował się w stronę Urzędu Powiatowego, gdzie

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

297

ZARZĄD
TYMCZASOWEJ RADY
OBYWATELSKIEJ

również został zniszczony szyld Państwowy i dokonany pogrom
wydziału aprowizacyjnego. W dalszym ciągu bandy żołnierskie
rozgromiły jeszcze polską księgarnię Zielenkównien i sklep
z obrazami Dorywalskiego, skąd zabrano portret Naczelnika
Państwa Polskiego, który zbeszczeszczono. W końcu częściowo
zdemolowano mieszkanie Prezesa Towarzystwa Kredytowego Ziems-
kiego i popełniono szereg drobniejszych gwałtów i rabunków.

Nazajutrz, zanim zdążyliśmy założyć protest przeciwko
zaszły gwałtom, zastępca Prezesa Rady Obywatelskiej i Pre-
zes Rady miejskiej zostali wezwani do Dowódcy Brygady Gró-
dzkiej, do którego od dnia 26-go lipca należy władza
wojskowa w okręgu Suwalskim. Generał Brygady Riebensahn wy-
raził wezwaniem ubolewanie z powodu zaszłych wypadków.

W dniu 28 lipca wprost z uroczystości Augustowskich,
przyjechała do Suwałk misja francuska w osobach; Komendanta
Le-Gaurrec i kapitana Hr. d'Jbarrart d'Etehegoyen, z którą
zawezwani do komendantury niemieckiej, delegaci Rady Obywa-
telskiej w obecności oficerów niemieckich mieli krótką kon-
ferencję. Generał Le-Gaurrec początkowo wyraził swoje zdzi-
wienie, iż Rada Obywatelska i miejscowa ludność nie chcą
uznać wyznaczonej przez Radę Czterech linii demarkacyjnej
na kanale Augustowskim, szczególny nacisk kładąc na to, iż
linja ta jest tylko tymczasowa, i że życzenie ludności be-
dzie mogło być wypowiedziane drogą plebiscytu. Po wyjaśnie-
niu przez Delegację:

- 1/ iż Zarząd Okręgiem Suwalskim oddany był przez władze nie-
mieckie w ręce Tymczasowej Rady Obywatelskiej z upoważnie-
niem jej do porozumienia się z Rządem Polskim co do przeję-
cia od okupantów władzy;
- 2/ że na skutek takiego porozumienia się Rady z Rządem Pols-
kim, Rada już w listopadzie r.z. władzę objęła na rzecz Rzę-
du Polskiego i powołała do życia, do dziś funkcjonujące urzę-
dy polskie gminne, miejskie i państwowe;
- 3/ że w objętym przez Radę Okręgu Suwalskim ludności litew-

PLSDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

kiej zupełnie niema i że wypowiedzenie się ludności o niezłomnej woli swojej należenia do Polski najwidoczniej ujawniło się w lutym przez wybór jednorodny w całym Okręgu czterech posłów do Sejmu Ustawodawczego w Warszawie;

4/ że posłowie ci do dziś dnia zasiadają w Sejmie i reprezentują ludność tego okręgu;

5/ że obecnie wskutek podwójnej okupacji i gwałtów dokonywanych nad ludnością ze strony litewskiej i niemieckiej, Rada obawia się powstania ludności przeciwko ciemężcom, Generał francuski, którego najbardziej zadziwiły dokonane już w lutym wybory do Sejmu, oświadczył, iż widzi całą trudność położenia Rady i zapytał, jakiejby Rada życzyła sobie pomocy. Na naszą odpowiedź, wyrażającą prośbę, aby do czasu, zanim linja nie zostanie przesunięta na północ i zanim wojska okupacyjne nie zostaną wycofane, przysłana została misja Ententy dla obrony nas przed gwałtami, Komendant Le-Gaurrec odrzekł, że w tej chwili nie może prośbie naszej zadosyćuczynić, ponieważ na północ od kanału Augustowskiego wpływy francuskie nie sięgają, i teren ten całkowicie jest uzależniony od Generała angielskiego, do którego powinniśmy wystąpić, a nie mogąc nam wskazać miejsca pobytu generała angielskiego, obiecał swoje pośrednictwo w tej sprawie.

Ponieważ delegaci litewscy w dniu 31 lipca zwrócili się do nas powtórnie po odpowiedź na postawione przez nich żądanie, a Zarząd Tymczasowej Rady Obywatelskiej żadnych w tym względzie od Rządu dyrektyw nie otrzymał, przeto na dzień 1 sierpnia zostało zwołane plenarne zebranie Rady Obywatelskiej z udziałem Rady Miejskiej, gmin i instytucji społecznych. Uchwałę jaka w tej sprawie zapadła w odpisie załączamy.

Składając Tobie Najdostojniejszy Pańskie raport o powyższym, Tymczasowa Rada Obywatelska prosi:

I/ o zażądanie od rządu niemieckiego i litewskiego za -

1267/93.

Zebrani w dniu 1 Sierpnia 1919 roku na plenarnym posiedze-
niu Członkowie Rady Obywatelskiej Okręgu Suwalskiego, przy współ-
udziale Członków Rady Miejskiej i magistratu Suwalskiego, tu-
dzież przedstawiciele wszystkich gmin Okręgu Suwalskiego ~~ixprze-
stokkckkkkxwzyskikkxgminxOkręguxSuwalskkkkkx~~ i przedstawiciele
związków robotniczych, oraz przedstawiciele gminy Izraelickiej
miasta Suwałk pod przewodnictwem wybranego do przewodniczenia
zebrania Jana Schmidta, wysłuchawszy relacji Prezesa Rady odnoś-
nie zgłoszonego przez Delegację litewską żądania w sprawie obję-
cia przez władze litewskie urzędów w Okręgu Suwalskim i zważyw-
szy, iż na wystąpi w tej sprawie przez Radę Obywatelską memoriał
do Rządu Polskiego dotychczas nie otrzymano od niarodajnych
władz żadnych dyrektyw i zleceń, że natomiast termin prekluzyj-
ny na udzielenie odpowiedzi w tej sprawie władzy litewskiej już
upłynął - uchwalili co następuje:

1) Że Okręg Suwalski, który odwiecznie stanowił nierozłącz-
ną część Państwa Polskiego i nie został nawet wyłączonej z granic
utworzonego przez Kongres Wiedeński Królestwa Polskiego, dążąc
do połączenia się z powstałą Rzeczypospolitą Polską już wyraził
w tym kierunku niezłomną wolę swej ludności zarówno przez wysta-
nie w listopadzie roku zeszłego Delegatów do Rządu Polskiego w
celu otrzymania mandatu do przejęcia od Niemców władzy w rzeczo-
nym Okręgu, jak też i przez wybór w lutym r.b. 4-oh posłów do
Sejmu Ustawodawczego w Warszawie na zasadzie Ogólnej Państwowej
Ordynacji Wyborczej.

2) Że w listopadzie r.z. na żądanie ludności, zamieszkują-
cej Okręg Suwalski powołano do życia Urzędy Komunalne miejskie i
gminne, tudzież urzędy administracji cywilnej, sądownictwo i
szkolnictwo mianowane przez Rząd Polski.

3) Że tymczasowa linja demarkacyjna i związane z nią chwi-
lowo zajęcie Okręgu Suwalskiego przez wojska litewskie, bynaj -

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

nie uprawniają władz litewskich do zagarnięcia w swoje ręce już istniejących i funkcjonujących urzędów administracyjnych i sądownictwa; że tego rodzaju żądania, powstające w jawnej sprzeczności z zasadami prawa międzynarodowego, jedynie wywołać może chaos w stosunkach miejscowych i pozabawić ludność istniejących z jej woli urzędów, szkolnictwa i sądownictwa.

Zebrani uważając powyższe żądania władz litewskich jedynie jako ciąg dalszy bezprawnych gwałtów, dokonanych na ludności miejscowej w pow. Sejneńskim odnośnie zagarnięcia w swoje ręce faktycznie funkcjonujących tam urzędów gminnych i leśnych, nie mniej wyrażają swój protest przeciwko zakusom litewskim odwołania Okręgu Suwalskiego od ziemi macierzystej, tudzież przeciwko zakusom objęcia urzędów powołanych do życia przez miejscowe społeczeństwo mianowanych przez Rząd Polski. Jednocześnie wyrażają swe głębokie oburzenie z powodu rozbrojenia policji Państwowej w Suwałkach przez żołnierzy niemieckich przy współudziale policjantów i żołnierzy litewskich oraz rozgromienia urzędów Państwowych i komunalnych.

W końcu zebrani, polecając Zarządowi Rady przesłanie niniejszego protestu Rządowi Polskiemu z prośbą o doręczenie takowego postem Państwom sprzymierzonym, wyrażają niezłomne przekonanie, że zarówno Zarząd Rady jak i wszystkie urzędy Państwowe w dalszym ciągu trwać będą na swych stanowiskach i władzy sprawowanej w ręce litewskie dobrowolnie nie oddadzą.

Nadto zebrani zaznaczają, że wszelkie ponowne gwałty, mogące być dokonane w przyszłości na istniejących urzędach Państwowych będą, zniwagą nie tylko Rządu Polskiego, lecz jednocześnie

wywołają bezgraniczne oburzenie całego narodu Polskiego i nie wątpliwie będą zruconym wyzwaniem ludności Okręgu Suwalskiego.

Przewodniczący (-) Jan Schmidt.

Upoważnieni przez Zebranie do podpisania protestu: W. Krynicki, P. Hof-

man, Z. Kadzubowski, A. Wyrzykowski, Bolesław Zawadzki, Bielański, Monic-

wicz, W. Gałaj.

Z upoważnienia p. Benjamin Rosental, który z powodu Soboty nie mógł

podpisać się na skutek jego prośby podpisać się za niego i za siebie
L. Danilewicz.

Sekretarz: G. Lutostański

Za zgodność

Prezes

N. 2.

[Handwritten signature]

Sekretarz

[Handwritten signature]

Freikorps v. Diebitsch

26./7. 19.

1267/13

Sehr geehrter Herr Präsident.

Für die unliebsamen Vorkommnisse, welche dadurch entstanden, dass Mannschaften des auf dem Transporte von Augustow durch Suwalki befindlichen Jägerbataillons in das Milizgebäude drangen und sich dort der Waffen etc. bemächtigten und den Kommandanten beleidigten, spreche ich Ihnen mein Bedauern aus.

Der tiefere Grund für diese Exzesse ist die Erbitterung der Mannschaft über das Verhalten der Posener Polen. Die Veranlassung aber, der hinterlistige Überfall des Postens im Gute Netta durch poln. Soldaten, dem 3 Leute des Jägerbataillons zum Opfer fielen. (Vorgestern)-

Trotz alledem rügte ich die Disciplinlosigkeit und zog die 14 beteiligten Jäger dafür zur Rechenschaft.

Ich habe befohlen, dass die Waffen etc. der Miliz wieder zur Verfügung gestellt werden. Das Nähere hat General. Major Ehrh. von Vietinghoff angeordnet.

Ich halte damit den bedauerlichen Vorfall für erledigt.

Mit Hochachtung

ergebenst

von Diebitsch,

Oberstleutnant.

Za zgodność

Prezes

W. Z.

Handwritten signature: Hauptmann

Sekretarz:

Handwritten signature: C. Kubacki

Korpus Ochotniczy Dybicza

26/7. 19.

Freikorps v. Diebitsch

26.7. 19.

Sehr geehrter Herr Präsident.

Wielce Szanowny Panie Prezesie.

Za nieprzyjemne zajścia, które zaszły z tego powodu, że ludzie z bataljonu jęgrów znajdujący się w transporcie z Augustowa do Suwałk wpadli do milicji i zabrali tam broń i t.d. i obrazili komendanta, wypowiadam Panu mój żal.

Główną przyczynę tego skscesu jest rozgoryczenie ludzi za postępowanie Polaków w Poznaniu. Powodem jest podstępny napad na posterunek w majątku Netta ze strony polskich żołnierzy, którego ofiarą padli 3 ludzie bataljonu jęgrów (przedwczoraj).

Pomimo tego skarciłem bezkarność i 14 jęgrów, którzy przyjmowali w tym udział, pociągnąłem do odpowiedzialności.

Nakazałem, by broń i t.p. oddane zostały do rozporządzenia milicji. O bliższym rozporządził się major von Vietinghoff.

Na tem zajście godne pożałowania liczę za wyczerpane.

Z głębokim szacunkiem

W. Diebitsch

von Diebitsch
podpułkownik.

Mit Hochachtung
ergebenst
von Diebitsch
Operallutant.

Za zgodność

Prezes

Sekretarz: *G. Dobrowolski*

